

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 16. decembra 1885.

O b s e g : Po katerem potu moramo naše sadjarstvo povzdigniti — Kompost ali mešanec. — Gospodarske izkušnje. — O boleznih in elementarnih poškodbah sadnega drevja. (Dal.) — Trgovinska in obrtna zbornica. (Dalje.) — Zemlje- in narodopisni obrazi. — Govor poslanca grofa Belcredija. (Dalje.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Po katerem potu moramo naše sadjarstvo povzdigniti.

Narodno-gospodarska važnost sadjarstva je uže davno poznata. Vselej in vedno se je priporočalo kmetovalcu, tudi na to stroko kmetijstva svojo pozornost obračati, a na Kranjskem imeli so vsi pozivi le malo vspeha. Kakor je brati v aktih kmetijske družbe, je zadnja uže pred sto leti vedela ceniti gospodarsko vrednost sadjarstva in je tudi v tem smislu delovala noter do današnjega dne. Gotovo ni kmetijske stroke, o kateri bi se bilo vsled inicijative kmetijske družbe toliko pisalo kot o sadjereji in morda izvzemši živinarstvo tudi nobena druga stroka ni toliko državnih podpor dobila kot sadjarstvo.

In pri vsem tem je naše sadjarstvo še po vsem nerazvito, in žalostno moramo gledati na sosedne dežele, katere vsled svojega cvetočega sadjarstva množijo svojo narodno bogastvo. Kateri so pa vzroki vspevanja sadjarstva v naših sosednih deželah, posebno na Štajarskem? In kateri so vzroki, da s povzdigo sadjarstva pri nas ne gre naprej? Ne malomarnost dotičnikov, ki so bili poklicani, sadjarstvo pospeševati, ampak spoznali niso onega pota, kateri je druge sadjarske dežele dovedil do cvetočega sadjarstva.

Edino pravi pot sadjarstvo pospešiti je, kmetovalcu kakor hitro mogoče dati zadostno množino dobro izgojenega sadnega drevja izključljivo le tacihi plemen in vrst, ki zadostujejo krajevnim (podnebnim) in kupčijskim razmeram.

Na ta način delali so povsod, morebiti marsikaterikrat tudi nevedé, koder so danes v sadjarstvu uže napredovali.

Ali se je na Kranjskem v tem smislu kedo kaj briga? Ne! Res se je na vse kriplje priporočalo in podučevalo, kako drevje izgojevati, a kako borno malo se je doseglo. Če pa premislimo nepristransko ali je pa tudi kmetovalcem samim mogoče, si potrebno sadno drevje izgojiti, moramo odločno zanikati. Sadno drevo pravilno izgojiti (in le dobro izgojeno drevo je kaj vredno) zamore le tisti, ki ima v tej zadevi velike vaje in izkušnje. Kmetu se pa nikakor ne splača in

tudi časa in prilike nima za malo število dreves si potrebno vajo in izkušnje za izgojo sadnega drevja pridobiti, ker pa dreves od drugod ne dobi, se pa raje za sadjarstvo niti ne briga. Da je to res, v izgled nam je naša dežela.

Na drugi strani je zopet res, da so se kmetovalci v nekaterih krajih kaj močno poprijeli sadjarstva, na pr. občine med Loko in Kranjem. Če pa preiščemo dobičke teh sadjarskih občin, najdemo kaj slabe razmere. Obilo sadno drevje teh občin obstoji skoz in skoz iz malo vrednih sort, ki niso za nobeno kupčijo, tistih sort, ki so kaj vredne, jih je pa premalo, da bi kupca v deželo privabile. Kmetovalci znajo biti prepričani, da tudi sadni kupci pridejo v deželo, če izvedó, da je najti dovolj sadja ene in tiste sorte. Zmes iz različnih sort, če so še tako dobre, kupec ne more rabiti, on mora, če hoče izhajati, z eno dobro sorto cel železnični vagon napolniti.

V tem smo edini, da moramo naše sadjarstvo povzdigniti, toraj delujmo v gori navedenem smislu. Dajmo kmetovalcu uže izgojeno drevó v roke, gotovo ga bode vsadil. Drevje izgojuje naj se v občinskih in okrajnih drevesnicah, c. k. kmetijska družba je pa že osnovala svojo veliko deželno drevesnico. Na ta način nam bode mogoče v kratkem času veliko sadnega drevja med kmetovalce spraviti. Vse drevje, ki se vsadi, naj bode pa le tacihi sadnih sort, ki so za dobre spoznane in ki imajo kupčijsko vrednost. Za vso Kranjsko zadostovalo nam bode morda 12 jabelčnih in 12 hruševih sort, in gotovo bode vsaka občina iz teh zamogla 4–6 njej priležnih sort izbrati. Na Kranjskem imamo skoro vse boljše sorte zastopane, le treba nam je pozvedeti, kako se obnašajo, in mogoče nam bode med dobrim najboljše izbrati.

Kompost ali mešanec.

Kompost ali mešanec je gnoj, narejen iz različnih odpadkov gospodarstva in kmetijstva. Ti odpadki znosijo se na kup, pomešajo se z zemljo in v gotovih obrokih premečljejo in polijó z gnojnico iz hleva ali pa stranišča. Z napravljanjem komposta dá se pomnožiti prav zelo množina gnoja. Vsikdar pa priporočamo potrebno delo za kompost izvrševati takrat, kedar družega dela ni. Na kompostni kup zmečljejo se vsi rastlinski, ži-

